

dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur, prof. IJP PAN i AIK
Nauki humanistyczne

Recenzja osiągnięć Pani **dr Beaty Raszewskiej-Żurek**

ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w obszarze nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo wykonana na zlecenie Dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Elżbiety Górskiej z dnia 15.03. 2018

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY Z ŻYCIORYSU NAUKOWEGO HABILITANTKI

Pani dr Beata Raszewska-Żurek jest doktorem nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa i jest zatrudniona od 1.10.2017 w charakterze adiunkta w Katedrze Historii Języków i Językoznawstwa, w Instytucie Językoznawstwa Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1.09.1998 do 31.10.2017 pani Doktor była zatrudniona w Instytucie Slawistyki PAN, a w roku akademickim 2009/2010 jako adiunkt w Katedrze Polonistyki w Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej.

W roku 1996 pani dr B. Raszewska-Żurek uzyskała tytuł magistra w zakresie filologii polskiej na Wydziale Humanistycznym Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Pedagogiczny) na podstawie pracy magisterskiej *Słowotwórstwo przymiotników denominalnych w XVII w. na podstawie twórczości W. Potockiego*, promotorem pracy był prof. dr hab. Tadeusz Szymański.

Dziewięć lat później (2005 r.) pani B. Raszewska-Żurek otrzymała stopień doktora nauk humanistycznych z zakresu językoznawstwa w Instytucie Slawistyki PAN w Warszawie, poświęcając swoją rozprawę zagadnieniu *Kształtowania się nazwisk równych imionom w Polsce (wiek XIII-XVI)*. Promotorem tej pracy doktorskiej była pani prof. dr hab. Zofia Kaleta z Instytutu Slawistyki PAN.

W roku 1996 pani dr B. Beata Raszewska-Żurek ukończyła Studium Dziennikarskie w WSP w Krakowie (obecnie UP).

OSIĄGNIĘCIA NAUKOWO-BADAWCZE

Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe wskazane przez habilitantkę, panią dr B. Raszewską-Żurek to monografia *ZGODA w rozumieniu Polaków czasów staro- i średniopolskich (analiza leksykalno-semantyczna)* wydana przez Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy Instytutu Slawistyki PAN w roku 2016 w Warszawie. Recenzentkami wydawniczymi tej monografii były prof. dr hab. Aleksandra Janowska i prof. dr hab. Jadwiga Waniakowa.

Obszerna, licząca 483 strony monografia Habilitantki składa się ze wstępu, pięciu zasadniczych rozdziałów, zakończenia w którym zaprezentowane zostały perspektywy badawcze, bibliografii oraz abstraktu w języku angielskim. We wstępie do tego erudycyjnego opracowania z zakresu historii języka Autorka sytuuje swoje analizy w kręgu lingwistycznego badania pojęć. Przedmiotem badań jest pojęcie ZGODA ze sfery społecznej i równocześnie wartość uznawana przez Polaków dobry staro- i średniopolskiej. Jest to swoista idea organizująca życie społeczne. Celem przeprowadzonych badań było odkrycie tego, co rozumieli przez pojęcie ZGODA użytkownicy języka polskiego w dobie staropolskiej oraz średniopolskiej. Zgodnie z ustaleniami habilitantki, pojęcie to jest wyrażane w języku przede wszystkim leksemem *zgoda* i jego rodziną wyrazową (*zgodny, zgodliwy, zgodzić/zgadzać się*) wraz z antonimami) oraz innymi wyrazami, takimi jak np. *jedność, jednomyślność, harmonia, porozumienie, stworność* i wiele innych). Zważywszy na cel przyjęty w pracy, należy zauważyć, że Pani Habilitantka podjęła się wykonania ambitnego zadania i przy wykorzystaniu ogromnego materiału leksykalnego założony cel udało się Jej zrealizować, co zostanie pokrótce zaprezentowane. Opracowanie zostało oparte na materiale kartotek trzech słowników właściwych dla analizowanych okresów polszczyzny – kartotece *Słownika staropolskiego*, kartotece *Słownika polszczyzny XVI w.* oraz kartotece *Słownika polszczyzny XVII i poł. XVIII w.* Habilitantka poddała analizie 4937 użyc w tekstach leksemów z rodziny *zgody*, 3932 jednostek pochodnych od *zgoda* a także 1005 jednostek od *niezgoda*. Monografia zawiera bardzo obszerną egzemplifikację a przykłady są niejednokrotnie bardzo obszerne przez co semantyka wyrazów jest należycie zobrazowana.

Habilitantka umiejscowiła pojęcie ZGODA w szerszym kontekście filozoficznym, socjologicznym oraz politologicznym, a także w obrębie typów wartości, poświęcając temu zagadnieniu rozdział II rozprawy. Kolejny rozdział monografii to prezentacja semantyki najważniejszych leksemów reprezentujących pojęcie ZGODA w historii języka polskiego, takich jak *zgoda, jedność, jednomyślność, jednota, pojednanie, harmonia, stworność (sworność, sforność), porozumienie, pogodzenie się*. Są to najważniejsze leksemy oddające pojęcie ZGODA, a większość z nich funkcjonuje we współczesnym języku polskim. Autorka zwraca słusznie uwagę na fakt, że nie można ściśle zakresić granic pola pojęciowego, jest

rzeczą oczywistą, że są one z natury swojej płynne, a ich wyznaczenie podlega zawsze arbitralnej decyzji badacza. Habilitanta wykluczyła więc ze szczegółowych, dogłębnych analiz takie leksemy jak *pokój* i *mir*, gdyż trudny do określenia jest rodzaj relacji między pojęciami ZGODA i POKÓJ. Podstawowym eksponentem pojęcia ZGODA w całej historii polszczyzny jest leksem *zgoda*, co habilitantka pokazuje w świetle danych leksykograficznych. Autorka obszernie zaprezentowała także łacińskie odpowiedniki tego pojęcia: *concordia*, *consensus*, *unanimitas* oraz etymologiczne podstawy leksemu *zgoda*. Czwarty rozdział pracy to analiza kontekstów, w których *zgoda* ujmowana jest metaforycznie (jest darem Boga, celem wędrówki, czymś, co jest narażone na uszczerbek, etc.).

Najobszerniejszy rozdział rozprawy, piąty w kolejności to zasadnicza część całej monografii (s. 155-424). Zawiera analizę pojęcia ZGODA na podstawie danych leksykalnych. Omówione zostały rzeczowniki z rodziny *zgody* w połączeniach z innymi rzeczownikami, rzeczowniki z rodziny *zgody* z przymiotnikami, przymiotniki z rodziny *zgody*, przysłówki z rodziny *zgody*, *czasowniki* z rodziny *zgody*. W rozdziale tym szczegółowym analizom poddano hiperonim pojęcia ZGODA – leksem *zgoda* wraz z derywatami oraz jego antonim – *niezgoda*. Leksemy *zgoda* i *niezgoda* oraz ich derywaty są rozpatrywane w kontekstach. Z analiz wynika, iż w okresie staro- i średniopolskim ZGODA w świadomości dawnych Polaków łączyła się regularnie z takimi pojęciami ze sfery społecznej jak JEDNOŚĆ, WSPÓLNOTA, POKÓJ SPOŁECZNY, MIŁOŚĆ SPOŁECZNA, PORZĄDEK SPOŁECZNY. Po stronie przeciwnej jest pojęcie NIEZGODA występująca wraz z RÓŻNOŚCIĄ, INTERESEM PRYWATNYM, KONFLIKTEM, NIENAWIŚCIĄ, CHAOSEM. Ustalenia Autorki poparte są bogatym materiałem egzemplifikacyjnym.

Rozdział VI ma charakter syntetyzujący, pokazuje sposób konceptualizowania pojęcia ZGODA w czasach staro- i średniopolskich, a jednocześnie wartości uznawanej przez Polaków. Z analiz danych leksykalnych przeprowadzonych przez Habilitantkę wynika, że pojęcie ZGODA w analizowanym okresie rozwoju polszczyzny to stan relacji między członkami społeczności oraz między społecznościami. Postrzegany jest on jako stan realnie istniejący lub rodzaj idealizowanego modelu. Zgodnie z ustaleniami Habilitantki, w całym analizowanym okresie od XIV do połowy XVIII wieku *zgoda* postrzegana była jako wartość pozytywna umieszczana blisko szczytu hierarchii wartości.

Moja ocena osiągnięcia naukowego dr B. Raszewskiej-Żurek, którym jest monografia naukowa *ZGODA w rozumieniu Polaków czasów staro- i średniopolskich (analiza leksykalno-semantyczna)* wydana przez Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy Instytutu Sławistyki PAN w roku 2016 w Warszawie jest **pozytywna**. Wysoko oceniam sposób przedstawienia wyników analizy naukowej obszernego materiału leksykalnego

reprezentującego pojęcie ZGODA w okresie staro- i średniopolskim. Monografia ta jest cennym wkładem do badań z zakresu semantyki historycznej i znaczącym osiągnięciem habilitantki.

Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

§ 3. Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych habilitanta

Pani Habilitantka przedstawiła do oceny 7 artykułów naukowych z czasopism znajdujących na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH). Są to opracowania naukowe opublikowane w takich czasopismach jak: *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej* (5), *Język Polski* (1), *Poradnik Językowy* (1). Dotyczą one głównie zagadnień semantycznych (semantyka wyrazów *cnota*, *czystość*, *prostota*, połączenia wyrazowego: *poczciwi i cnotliwi ludzie*). Jeden z artykułów dotyczy wpływu filmu na język subkultur młodzieżowych a kolejny jest omówieniem zmian stereotypu psa w świadomości ludzi i języku. Wszystkie te teksty (1-7) sytuują się w obszarze nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo i odznaczają się wysokim poziomem naukowym.

(1) B. Raszevska-Żurek, *Wpływ filmu na język subkultur młodzieżowych – przypadek nazwy matrix*, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej* 42, 2007, 281-290.

(2) B. Raszevska-Żurek, *Ewolucja niektórych elementów stereotypu psa w polszczyźnie*, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej* 45, 2010, 65-80;

(3) B. Raszevska-Żurek, *Kobieca cnota. Próba zrozumienia ewolucji znaczenia cnoty na przestrzeni wieków*, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej* 46, 2011, 83-102.

(4) B. Raszevska-Żurek, *Leksem cnota i pokrewne w języku polskim na przestrzeni wieków*, *Język Polski* XCII (2012), 113-125.

(5) B. Raszevska-Żurek, *Czy są jeszcze poczciwi i cnotliwi ludzie? O zmianie znaczenia i wartościowania w polszczyźnie*, *Poradnik Językowy* 2012/7, 27-42.

(6) B. Raszevska-Żurek, *O dwóch znaczeniach i jednym wartościowaniu leksemu czystość (na tle niektórych wyrazów pokrewnych i antonimów)*, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej* 47, 2012, 99-124.

(7) B. Raszevska-Żurek, *Insza prostota szczerza, cnotliwa, przystojna; insza prostota co ją głupstwem zowią. O rozwoju jednego ze znaczeń prostoty*, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej* 48, 2013, 21-42.

§ 4. Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy

Przedmiotem oceny jest 6 artykułów naukowych z czasopism międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3. dla danego obszaru wiedzy, wydanych w takich czasopismach naukowych jak: *Annales*

Universitatis Paedagogicae Cracoviensis, Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Acta Universitatis Wratislaviensis Slavica Wratislaviensia, Polonica (2), *Исследования по Славянским Языкам*. Artykuły te zostały poświęcone takim zagadnieniom jak metaforyzowanie wartości w danej polszczyźnie, rozwój znaczeniowy wyrazów, stereotypy. Każdy z tych tekstów (1-7) sytuuje się w obszarze nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo i stanowi cenny wkład w rozwój badań historyczno-językowych.

(1) B. Raszevska-Żurek, *Jak wieszamy psy na... psie – obraz psa w językach zachodniosłowiańskich i ich dialektach* [w:] *Europa Słowian w świetle socjo- i etnolingwistyki. Przeszłość - teraźniejszość*, red. E. Książek, M. Wojtyła-Świerżowska, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis, Folia 90, 2011, Studia Russologica IV, 208-216.

(2) B. Raszevska-Żurek, *Z historii wyrazów mierność, mierny i miernota*, Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego LXVIII, 2013, 193-208.

(3) B. Raszevska-Żurek, *O nietypowym rozwoju znaczeniowym w polszczyźnie - czasownik chędożyć*, Acta Universitatis Wratislaviensis Slavica Wratislaviensia No 3578 (CLIX), 2014, 367-377.

(4) B. Raszevska-Żurek, *Sprośność – uwagi o nazwie antywartości doby staro- i średniopolskiej*, Polonica XXXIV, 2014, 211-224.

(5) B. Raszevska-Żurek, *Metaforyzacja wartości w dawnej polszczyźnie – konwencjonalność ujęć na przykładzie metafory POJĘCIE TO ROŚLINA wyrażonej leksemem korzeń (z derywatami)*, Polonica XXXVI, 2016, 77-94.

(6) B. Raszevska-Żurek, *Z historii polskich wartości społecznych. Rzeczowniki abstrakcyjne w połączeniach z przymiotnikami opartymi na rdzeniu społ- w staro- i średniopolszczyźnie*, *Исследования по Славянским Языкам* (Seul) 21-1, 2016, 21-42.

Częścią dorobku Pani Habilitantki jest także monografia z zakresu onomastyki: *Kształtowanie się nazwisk równych imionom w Polsce (XIII-XVI w.)*, która jest wydrukowaną rozprawą doktorską. Obrona pracy doktorskiej odbyła się w roku 2005, książka wyszła drukiem rok później.

(7) B. Raszevska-Żurek, *Kształtowanie się nazwisk równych imionom w Polsce (XIII-XVI w.)*, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2006, 268 ss.

W autoreferacie w obrębie kategorii „autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych” habilitantka zamieściła 6 opracowań. Są to:

(1) Z. Kowalik-Kaleta, L. Dacewicz, B. Raszevska-Żurek, *Słownik najstarszych nazwisk polskich – pochodzenie językowe nazwisk omówionych w Historii nazwisk polskich, tom 1*, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2007, 191 ss.

Habilitantka zaznacza, że Jej wkład w powstanie tej pracy polegał na ekscerpcji i opracowaniu leksykograficznym materiału. Swoją udział procentowy szacuje na 33%.

Pozostałe artykuły mieszczące się w kategorii § 4. dotyczą semantyki wyrazów oraz stereotypów językowych.

- (2)B. Raszewska-Żurek, *Elementy stereotypów zawarte w przymiotnikach małomiasteczkowy i wielkomiejski* [w:] *Małe miasta. Studia i szkice humanistyczne*, red. L. Romaniszyn-Ziomek, J. Pacuła, Bielsko-Biała 2012, 10-35.
- (3)B. Raszewska-Żurek, *Z historii wyrazów – dowcip – o procesie zmiany znaczenia w polszczyźnie* [w:] *Studia Borysiana. Etymologica, diachronica, slavica*, red. M. Jakubowicz, B. Raszewska-Żurek, Warszawa 2014, 407-426.
- (4)B. Raszewska-Żurek, *O znaczeniu i wartościowaniu psoty w historii polszczyzny* [w:] *Polono-slavica in honorem Maria Wojtyła-Świerzowska*, red. L. Bednarczuk, H. Chodurska, Anna Mażulis-Frydel, Kraków 2014, 281-297.
- (5)B. Raszewska-Żurek, *O wartości tradycji w polszczyźnie na przestrzeni wieków* [w:] *Konstrukcje i destrukcje tożsamości, Tom IV: Wartości w świecie słowiańskim*, red. E. Gołachowska, D. Pazio-Wlazłowska, Warszawa 2015, 255-270.
- (6)B. Raszewska-Żurek, *Elementy społecznego pojmowania OBYCZAJU w świetle znaczeń i użyc leksemów obyczaj i zwyczaj w czasach staro- i średniopolskich*, w: *W kręgu dawnej polszczyzny III*, red. M. Mączyński, E., Horyń, E. Żmuda, Kraków 2017, 199-216.

Każde ze wskazanych powyżej opracowań językoznawczych (1-6) stanowi cenny wkład w rozwój językoznawstwa jako dyscypliny naukowej.

Badania onomastyczne

Wynikiem badań onomastycznych habilitantki jest wspomniana już poprzednio podoktorska monografia pt. *Kształtowanie się nazwisk równych imionom w Polsce (XIII-XVI w.*, wydana w Warszawie w roku 2006. Rok później ukazał się *Słownik najstarszych nazwisk polskich - pochodzenie językowe nazwisk omówionych w Historii nazwisk polskich na tle społecznym i obyczajowym (XII-XV w.)*, t. 1, Warszawa 2007, ss. 191. (wspólnie z Z. Kaletą i L. Dacewicz), będący wynikiem kontynuowanych badań antroponomastycznych. Artykuł *Wpływ filmu na język subkultur młodzieżowych – przypadek nazwy matrix* to rezultat dociekań naukowych habilitantki prowadzonych w obrębie onomastyki.

Badania z zakresu semantyki historycznej, ewolucji semantycznej z uwzględnieniem tła kulturowego, aksjolingwistyki, lingwistyki kulturowej, etnolingwistyki w ujęciu diachronicznym

Drugi nurt badań językoznawczych dr B. Raszewskiej-Żurek to diachroniczne badania językoznawcze dotyczące polskiej leksyki oraz semantyki. Materiał poddawany analizie to głównie słownictwo doby staro- i średniopolskiej. Najważniejsza praca habilitantki z tego zakresu to omówiona obszernie powyżej monografia *ZGODA w rozumieniu Polaków czasów staro- i średniopolskich (analiza leksykalno-semantyczna)* wydana przez Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy Instytutu Slawistyki PAN w roku 2016 w Warszawie. Habilitantka badała zmiany semantyczne w powiązaniu ze zjawiskami kulturowymi, i pisała np. o odzwierciedleniu w języku stereotypów. Jeden z tekstów naukowych Habilitantki dotyczy

funkcjonowania stereotypu psa w polszczyźnie, kolejny stereotypu małomiasteczkowości. Bardzo wiele uwagi Habilitantka poświęciła analizie semantycznej rzeczowników abstrakcyjnych. Pokazała w nich odzwierciedlenie sposobu rozumienia pojęć abstrakcyjnych ze sfery etycznej, społecznej w historii polszczyzny. Pani dr B. Raszevska-Żurek zaprezentowała w swoich opracowaniach naukowych także sposób konceptualizowania w języku wartości moralnych, są wśród nich teksty poświęcone *cnocie* i jej derywatom (przymiotnikom *poczciwy* i *cnotliwy*), *czystości*, *prostocie* i *sprośności* oraz *mierności*. Artykuł o rozwoju semantycznym leksemu *dowcip* pokazuje zjawisko zwężenia znaczenia od intelektu w ogóle do jednego z jej przejawów: „żartu słownego...”. Habilitantka omówiła też m.in. nietypową historię czasownika *chędożyć*. Kolejny artykuł z tego zakresu dotyczy metaforyzowania wartości z różnych dziedzin przy pomocy rośliny jako domeny źródłowej.

leksykografia praktyczna; leksyka prasłowiańska, semantyka i etymologia języków słowiańskich

Dr Beata Raszevska-Żurek uczestniczyła bądź nadal bierze udział w realizacji prestiżowych grantów krajowych. W latach 2005-2008 brała udział w grantie MNiSW *Historia nazwisk polskich na tle społecznym i obyczajowym (XVI-XVIII w.)*. W latach 2010-2015 brała udział w grantie NPRH (11 H 11 026480) *Słownik prasłowiański – kontynuacja; tom X (na literę k)*. Od 1. października 2017 r. dr Beata Raszevska-Żurek uczestniczy w realizacji grantu NPRH (0016/NPRH2/H11/81/2013) *Wielki słowniki języka polskiego PAN*. Udział dr B. Raszevskiej-Żurek polega na opracowaniu etymologicznym wyrazów hasłowych.

redakcje

W 2014 r. Habilitantka współredagowała z dr hab. M. Jakubowicz wielojęzyczny tom zbiorowy *Studia Borysiana. Etymologia. Diachronica. Slavica: w 75. rocznicę urodzin profesora Wiesława Borysia* złożony z 48 artykułów) Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2014, 538 ss.)

Aktualnie Habilitantka współredaguje wraz z dr hab. M. Jakubowicz, dr T. Kwoką i dr P. Fałowskim wielojęzyczny tom pokonferencyjny, zbiór referatów z *Symposium Etymologicum*.

Udział w konferencjach naukowych z referatami

Habilitationka uczestniczyła w 11 konferencjach z referatami (Kraków, Lublin, Toruń, Wrocław, Warszawa, Katowice), przy czym większość z nich to konferencje międzynarodowe.

(1) B. Raszewska-Żurek, *Jak wieszamy psy ... na psie – obraz psa w językach zachodniosłowiańskich i ich dialektach*, **międzynarodowa** konferencja: EUROPA SŁOWIAN W ŚWIETLE SOCJO- I ETNOLINGWISTYKI, 4-5 grudnia 2009 r. w Krakowie

(2) B. Raszewska-Żurek, *Językowy obraz cnoty w polszczyźnie na przestrzeni wieków*, **międzynarodowa** konferencja: WARTOŚCI W JĘZYKOWO-KULTUROWYM OBRAZIE ŚWIATA SŁOWIAN I ICH SĄSIADÓW, 23-25. września 2010 r. w Lublinie

(3) B. Raszewska-Żurek, *Czy są jeszcze poczciwi i cnotliwi ludzie? O zmianie znaczenia i wartościowania w polszczyźnie*, **międzynarodowa** konferencja: SYNCHRONIA I DIACHRONIA – ZBLIŻENIA I DIALOGI, „Pragmatyczne aspekty opisu języków słowiańskich”, 13-14. czerwca 2011 r. w Toruniu

(4) B. Raszewska-Żurek, *O nietypowym rozwoju znaczeniowym w polszczyźnie - czasownik chędożyć*, **międzynarodowa** konferencja: WYRAZ I ZDANIE W JĘZYKACH SŁOWIAŃSKICH (OPIS, KONFRONTACJA, PRZEKŁAD), 24-25. maja 2012 w Wrocławiu

(5) B. Raszewska-Żurek, *O wartości tradycji w polszczyźnie na przestrzeni wieków* **międzynarodowa** konferencja: WARTOŚCI W ŚWIECIE SŁOWIAŃSKIM, z cyklu: *Konstrukcje i destrukcje tożsamości*, 22-23. kwietnia 2013 r. w Warszawie

(6) B. Raszewska-Żurek, *Sprośność w historii polszczyzny – między eufemizmem a dosłownością*, **międzynarodowa** konferencja: (Nie)dosłowność w języku, *Język trzeciego tysiąclecia*, 13-14 marca 2014 r. w Krakowie

(7) B. Raszewska-Żurek, *Dawne pojmowanie OBYCZAJU w świetle znaczeń i użyc leksemu obyczaj w czasach staro- i średniopolskich*, Ogólnopolska Konferencja Historycznojęzykowa: *"W kręgu dawnej polszczyzny II"*, 9-10 maja 2016 r. w Krakowie

(8) B. Raszewska-Żurek, *Metaforyzacja wartości w dawnej polszczyźnie – konwencjonalność ujęć*, Kongres Historyków Języka: *Językoznawstwo historyczne – w poszanowaniu przeszłości, w trosce o przyszłość*, 13-15 kwietnia 2016 r. w Katowicach

(9) B. Raszewska-Żurek, *Dawne nazwy zbiorowości ludzkich z rdzeniem społ- i związane z nimi wartościowanie w polszczyźnie*, ogólnopolska konferencja: *IV Spotkania Naukowe Badaczy Historii Języka*, 27-28 kwietnia 2017 r. w Lublinie

(10) B. Raszewska-Żurek, *O mniej popularnych nazwach zbiorowości z rdzeniem społ- w historii polszczyzny*, **międzynarodowa** konferencja: *Synchronia i diachronia – zblżenia i dialogi 7, Języki słowiańskie w kontekstach kultur dawnych i współczesnych*, 7-8 września 2017 r. w Toruniu

(11) B. Raszewska-Żurek, *O próbach odtworzenia dawnego pojmowania wartości na przykładzie OBYCZAJU w czasach staro- i średniopolskich*, ogólnopolska konferencja: *Historia języka i dialektologia w nowych kontekstach interpretacyjnych. In memoriam Mieczysława Karasza*, 20-21 października 2017 r. w Krakowie

§ 5. Kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy obejmują:

Habilitationka zajmuje się dydaktyką uniwersytecką, w roku akademickim 2009 -2010 w Katedrze Polonistyki Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej prowadziła

zajęcia dydaktyczne – wykłady i ćwiczenia dla studentów studiów dziennych i zaocznych I i II stopnia z metodologii badań językoznawczych, teorii językoznawczych, lingwistyki tekstu, stylistyki i gatunków dziennikarskich z etyką i elementami prawa prasowego. Od 1 października 2017 r. dr B. Raszevska-Żurek prowadzi zajęcia dydaktyczne z teorii języka i gramatyki języka polskiego ze stylistyką dla studentów studiów II stopnia i studiów podyplomowych w Katedrze Historii Języka i Językoznawstwa oraz w Katedrze do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Habilitantka zajmuje się także działalnością popularyzującą naukę. W roku 2010 podczas Festiwalu Nauki w Bielsku-Białej prowadziła wykłady otwarte o zwierzęcych stereotypach językowych (*Językowy stereotyp psa w polszczyźnie i O funkcjonowaniu stereotypu w języku na przykładzie psa i kota*). W tym samym roku na zaproszenie Kuratorium Oświaty w Oświęcimiu zaprezentowała wykład o historii nazwisk polskich. W latach 2011-2013 r. brała udział w redakcji ogólnosłowiańskiego słownika internetowego (Universalni Slăvianski Slovar) powstałego z inicjatywy Slavic Christian Society w Toronto w Kanadzie.

Habilitantka była współorganizatorem i członkiem komitetu redakcyjnego Międzynarodowej konferencji *Symposium Etymologicum. Śladami myśli etymologicznej (w stulecie urodzin wybitnego sławisty i etymologa Profesora Franciszka Ślăwskiego)*, Kraków, 2016 r.

Warto też podkreślić zaangażowanie organizacyjne dr B. Raszevskiej-Żurek, która w latach 2007-2014 była członkiem Rady Naukowej Instytutu Sławistyki PAN jako przedstawiciel niesamodzielných pracowników (kadencja: 2007–2010 i 2011–2014).

WNIOSKI KOŃCOWE

Osiągnięcia naukowo-badawcze habilitantki w zakresie badań z zakresu semantyki historycznej, ewolucji semantycznej z uwzględnieniem tła kulturowego, aksjolingwistyki, lingwistyki kulturowej, etnolingwistyki w ujęciu diachronicznym a także onomastyki, leksykografii praktycznej; leksyki prasłowiańskiej, semantyki i etymologii języków słowiańskich są znaczące. Na początku swojej drogi naukowej dr B. Raszevska-Żurek zajmowała się zagadnieniami onomastycznymi, i w niewielkim stopniu po doktoracie nadal pozostała im wierna (wydanie drukiem doktoratu, praca na temat najstarszych nazwisk polskich czy analiza funkcjonowania nazwy filmu w języku młodzieżowym), jednak zasadniczo jej dokonania w zakresie językoznawstwa ogniskują się wokół zagadnienia

zmiany, ewolucji elementów leksykalnych w języku polskim, często pokazanych na tle słowiańskim czy szerszym. Analizowane wyrazy czy grupy wyrazowe sytuowane są najczęściej w obrębie pojęć społecznych czy moralnych. Habilitantka wybiera do analizy leksemy nacechowane pod względem aksjologicznym (por. np. *cnota*, *pocziwy*, *cnotliwy*, *czystość*, *prostota* oraz *zgoda* i derywaty oraz synonimy), co pozwala pokazać materiał historyczny od strony opisu zachowań i działań człowieka, i umożliwia śledzenie nie tylko zmian, ewolucji w obrębie leksyki, ale także pojawiania się, przekształcania i zanikania pojęć abstrakcyjnych. Pozytywnie oceniam przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe habilitantki – monografię *ZGODA w rozumieniu Polaków czasów staro- i średniopolskich (analiza leksykalno-semantyczna)* z zakresu semantyki historycznej, która jest rzetelną analizą językową obszernego materiału leksykalnego, wysoko oceniam także wszystkie inne prace naukowe habilitantki. Pani dr B. Raszevska-Żurek uczestniczy jako wykonawca w prestiżowych grantach przyznanych na realizację takich dzieł leksykograficznych jak *Słownik prasłowiański* pod red. M. Jakubowicz czy *Wielki słownik języka polskiego* PAN pod red. P. Żmigrodzkiego, bierze aktywny udział w konferencjach naukowych, też międzynarodowych, uczestniczy w redagowaniu opracowań naukowych. Osiągnięcia naukowo-badawcze dr B. Raszevskiej-Żurek oceniam wysoko, jest ona językoznawcą rozpoznawalnym w środowisku językoznawczym ze względu na swoje onomastyczne i badania historyczno-językowe.

Habilitantka ma **doświadczenia dydaktyczne** zdobyte podczas pracy w Katedrze Polonistyki Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej oraz w Katedrze Historii Języka i Językoznawstwa Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pani Doktor zajmowała się także **popularyzacją nauki** poprzez wykłady otwarte w trakcie Festiwalu Nauki w Bielsku-Białej czy na zaproszenie Kuratorium Oświaty w Oświęcimiu.

Habilitantka podejmowała też w pewnym zakresie **współpracę międzynarodową**. Uczestniczyła w konferencjach międzynarodowych (jednak organizowanych tylko w Polsce.) Jedną z prac dr B. Raszevskiej-Żurek ukazała się za granicą (Seul). W latach 2011–2013 r. brała udział w redakcji ogólnosłowiańskiego słownika internetowego (Universalni Slăvianski Slovar), który powstał z inicjatywy Slavic Christian Society w Toronto w Kanadzie.

Habilitantka, dr Beata Raszevska-Żurek posiada osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, które stanowią Jej znaczny wkład w rozwój językoznawstwa jako dyscypliny naukowej i wykazuje się znaczącą aktywnością naukową. Wskazane osiągnięcie naukowe dr Beaty Raszevskiej-Żurek, jakim jest monografia *ZGODA w rozumieniu Polaków czasów staro- i średniopolskich (analiza leksykalno-semantyczna)* i inne osiągnięcia

naukowo-badawcze oraz dorobek dydaktyczny i popularyzatorski i w zakresie współpracy międzynarodowej oceniam **POZYTYWNE**.

(Opracowano na podstawie: Art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) a także na podstawie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego Dz. U. nr 196, poz. 1165 oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora).

Kraków, 4 maja 2018

Bożena Sieradzka-Baziur

dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur, prof. IJP PAN i AIK